

Pedagogisch beleidsplan Gastouderbureau Klik

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding Pedagogisch Beleid	2
1.1.	Missie	2
1.2.	Visie	2
1.3.	Doel	2
1.4.	De implementatie	2
1.5.	De gastouders	3
Hoofdstuk 2	De basisvoorwaarden	4
Hoofdstuk 3	De basisvoorwaarden in de praktijk	5
3.1.	Het bieden van emotionele veiligheid	5
3.2.	Het bevorderen van de persoonlijke competenties	6
3.3.	Het bevorderen van de sociale competenties	6
3.4.	Socialisatie van kinderen	8
Hoofdstuk 4	Het monitoren van de ontwikkeling van de gastkinderen	10
Hoofdstuk 5	De relatie tussen gast- en vraagouders	11
	Bijlagen:	
Bijlage 1	Criteria voor het selecteren van gastouders	13
Bijlage 2	Overzicht van de gemiddelde ontwikkeling	15

Hoofdstuk 1 Inleiding Pedagogisch beleid Gastouderbureau Klik

1.1 Missie

Onze gastouders bieden kwalitatief verantwoorde kinderopvang. Het aanbod is afgestemd op de vraag van ouders. De kinderen komen op de eerste plaats, maar ouders zijn minstens zo belangrijk, samenwerking in de opvoeding van hun kind staat centraal. In de gesprekken met de ouders stemmen de gastouders de opvang af op de persoonlijke situatie, wensen en identiteit van de vraagouders.

1.2 Visie

GOB Klik spreekt van kwalitatieve kinderopvang, als deze bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen tot zelfstandige en evenwichtige personen, die adequaat functioneren in de samenleving. De gastouder heeft hierin een belangrijke taak te vervullen: *zij is namelijk mede-opvoeder* en levert een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling van het aan haar toevertrouwde kind. GOB Klik ziet er dan ook op toe, dat de gastouder voldoet aan de hieronder genoemde basisvoorwaarden, noodzakelijk voor het bieden van kwalitatieve kinderopvang.

1.3 Doel van het pedagogisch beleid

Het doel van dit beleid is om weer te kunnen geven wat voor ons pedagogische kwaliteit is en hoe we dit vormgeven. Wij willen dat voor iedereen zichtbaar wordt hoe wij de vier pedagogische basisdoelen van Riksen Walraven, hoogleraar ontwikkelingspsychologie, aan de kinderen aanbieden. Weergave van deze visie biedt vraagouder en gastouder duidelijkheid omtrent de pedagogische uitgangspunten die GOB Klik hanteert en draagt bij tot de realisatie van kwalitatief verantwoorde kinderopvang. Gevolg hiervan is, dat ouders hun kind met een veilig gevoel zullen toevertrouwen aan de gastouder en dat kinderen zich veilig kunnen ontwikkelen.

Wij houden het pedagogisch beleidsplan eenmaal per jaar tegen het licht. Als het nodig is passen we het plan aan. Zo hebben wij de wetswijzingen voor 2018 meegenomen in dit beleidsplan. Veranderingen leggen we voor aan de oudercommissie en we nemen hun adviezen mee.

1.4 De implementatie van het beleid

- Gastouders worden geselecteerd aan de hand van de gestelde criteria 's.
- Gastouders nemen voor de inschrijving bij het gastouder bureau kennis van het pedagogisch beleid.
- Tijdens het intakegesprek met de gastouder wordt besproken of het beleid duidelijk is en of er extra uitleg of training nodig is om het beleid in de praktijk te kunnen brengen.

- In de overeenkomst die aangegaan wordt tekent de gastouder voor het onderschrijven van het pedagogisch beleid van ons bureau en stelt zich verplicht de opvang aan te bieden conform dit pedagogisch beleid.
- Tijdens intakegesprekken met de gast- en vraagouders worden er afspraken gemaakt die verband houden met ons pedagogisch beleid.
- Tijdens de evaluatiegesprekken wordt met gast- en vraagouder bekeken of de gastouder voldoet aan de basisvoorwaarden en deze ook, op de door ons gewenste manier, in praktijk brengt.
- Tijdens de evaluatiegesprekken met gast- en vraagouders wordt er gekeken naar de ontwikkeling en welbevinden van het kind.
- Tijdens de jaarlijkse trainingsmomenten worden gastouders bevraagd over hun ontwikkelbehoeften.

1.5 De gastouders

Als gastouder kwalitatieve opvang bieden vraagt specifieke vaardigheden, kwaliteiten en competenties. Daarvoor hanteren we een criterialijst, zie bijlage 1. Het spreekt vanzelf, dat een gastouder, die in dienst is van het gastouderbureau, zich kan vinden in het pedagogisch beleidsplan van GOB Klik en als zodanig kan handelen. Na inzage wordt haar de vraag voorgelegd, of zij achter het pedagogisch beleidsplan van GOB Klik kan staan.

Onze basisvoorwaarden zijn gebaseerd op de vier pedagogische basisdoelen van Riksen Walraven.

De gastouder moet in staat zijn tot:

1.Het bieden van emotionele veiligheid

Om zich optimaal te kunnen ontwikkelen, moet een kind zich emotioneel veilig voelen. Veilig in de zin van zich gehoord en gezien voelen en het gevoel hebben dat hij of zij zichzelf mag zijn. Kinderen krijgen een gevoel van veiligheid als zij met vaste opvoeders een hechte band kunnen ontwikkelen. Kwalitatief goede interactievaardigheden zijn hierbij essentieel. Maar ook de relatie met leeftijdsgenootjes kan het gevoel van veiligheid bevorderen. Hierbij is van belang dat kinderen elkaar regelmatig zien en elkaar leren kennen.

Tevens draagt de inrichting van de omgeving bij aan een gevoel van geborgenheid. Zowel binnen als buiten is de inrichting erop gericht, dat het kind zich veilig kan bewegen en ontplooien. Huis en tuin moeten hierop zijn aangepast.

2.Het bevorderen van de persoonlijke competentie

Het ontwikkelen van een eigen persoonlijkheid en de ontwikkeling van de eigen talenten is erg belangrijk. Wie ben ik en wat kan ik al? Durf ik het alleen of heb ik hulp nodig? Het betekent ook een eigen identiteit ontwikkelen en steeds beter weten wat je wilt en wat je wel en niet goed kunt. Talentontwikkeling kan op allerlei gebieden plaatsvinden: op intellectueel, lichamelijk en creatief terrein. Persoonlijke ontwikkeling gaat over steeds meer zelfstandig kunnen (zijn), zelfvertrouwen ontwikkelen en frustratietolerantie (tegen een stootje kunnen).

3.Het bevorderen van de sociale competentie

Kinderen hebben sociale kennis en vaardigheden nodig om relaties aan te gaan met anderen. Zich in anderen verplaatsen, communiceren, delen, samenwerken, elkaar helpen en conflicten oplossen, zijn voorbeelden van sociale kennis en vaardigheden. Sociale vaardigheden kunnen spelenderwijs worden geoefend in allerlei dagelijkse situaties. Jonge kinderen zijn van nature sociale wezens en dus gevoelig voor alles wat (oudere) kinderen en volwassenen doen. Ze zullen spontaan mee proberen te doen aan activiteiten van (oudere) kinderen en volwassenen.

4.Socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaardbare normen en waarden

Binnen de gastouderopvang kunnen kinderen in aanraking komen met diversiteit, met verschillende culturen, met andere sociale achtergronden en met andere regels – waarden en normen – dan thuis. Door contact met anderen en door het voorleven van opvoeders maken de kinderen zich waarden en normen en de regels van de samenleving eigen.

Elk kind is uniek. Het is dan ook van belang, dat rekening wordt gehouden met de eigenheid van elk kind, bij het aanbieden van deze basisvoorwaarden.

3.1. Het bieden van emotionele veiligheid

De gastouder vormt met haar gezin, haar woonomgeving en familie het directe opvoedingsklimaat voor het kind tijdens de opvanguren. In dit klimaat moet het kind zich veilig en ontspannen kunnen voelen, van waaruit een goede relatie met de gastouder tot stand kan komen.

Het kind moet zich vrij en veilig kunnen bewegen en ongestoord kunnen spelen. Aan de gastouder worden dan ook de volgende eisen gesteld:

- ✓ *Het kunnen bieden van Fysieke veiligheid en hygiëne*
- ✓ *Het kunnen bieden van Emotionele veiligheid*

Fysieke veiligheid en hygiëne

De gastouder draagt zorg voor de *fysieke veiligheid*: zowel binnen als buiten is de inrichting erop gericht, dat het kind zich veilig kan bewegen en ontplooiën. Huis en tuin moeten hierop zijn aangepast. Te denken valt bijv. aan traphekjes, stopcontactbeveiliging, opbergen van gevaarlijke schoonmaakstoffen, onbereikbaarheid van hete drank of lucifers, afdekken van vijver en weghalen van giftige planten. Tevens dient de gastouder in de verzorging van het kind *hygiëne* in acht te nemen. Het huis en de tuin dienen verzorgd en schoon te zijn. Ter bepaling van de veiligheid en hygiëne van de opvangsituatie voert de bemiddelingsmedewerkster tijdens het intakegesprek met de gastouder de eerste risico-inventarisatie uit. Er wordt gecontroleerd op de veiligheid en gezondheid van de woonomgeving. Via deze controle kunnen aspecten naar voren komen, die een risico vormen voor het kind. In samenspraak met het GOB en de vraagouder kunnen maatregelen genomen worden en / of afspraken gemaakt worden om de risico's te verkleinen. Ieder jaar wordt er opnieuw door de bemiddelingsmedewerkster een inventarisatie uitgevoerd, hierbij wordt ook gecontroleerd of gemaakte afspraken nageleefd worden. Bij tussentijdse wijzigingen aan de opvanglocatie, bijvoorbeeld een verbouwing, wordt er een nieuwe risico-inventarisatie uitgevoerd. Het is de verantwoordelijkheid van de gastouder om dit tijdig aan te geven.

De gastouders volgen jaarlijks verplicht een EHBO-cursus, specifiek gericht op ongevallen en reanimatie bij jonge kinderen, te volgen.

Emotionele veiligheid

De gastouder is in staat het kind een gevoel van veiligheid te bieden, *emotionele veiligheid*. Wanneer een kind zich veilig voelt in een vertrouwde omgeving, durft het te gaan spelen en op onderzoek uit te gaan. Om dit gevoel te bevorderen is het wezenlijk, dat:

- ✓ De gastouder een vaste factor wordt in het leven van het kind. Het kind gaat zich hechten aan de gastouder; er ontstaat een relatie, die bepalend is voor de kwaliteit van de opvang.
Continuïteit van de opvangsituatie is dus geboden; het GOB streeft dan ook naar zo min mogelijk wisseling van opvangadressen en een zo groot mogelijke regelmaat in de opvang.
Tevens adviseert het GOB om het op te vangen kind enkele keren in het gastgezin te laten wennen, voordat de opvang echt gaat beginnen. Zowel kind als gastouder kunnen zo langzaam aan de nieuwe situatie wennen.
- ✓ De gastouder in staat is zich in te voelen in het kind en aansluit bij persoonlijke belevenissen van het kind. Communicatie is de manier om een goed contact aan te gaan met elkaar. De gastouder heeft oprechte en liefdevolle aandacht voor het

kind, luistert naar het kind, reageert op signalen, op vragen en behoeften van het kind op een positieve manier. Het kind wordt door de gastouder serieus genomen en gerespecteerd.

- ✓ De gastouder duidelijke regels stelt, zodat het kind weet waar het aan toe is. Kinderen hebben over het algemeen behoefte aan duidelijkheid over wat wel en niet mag. Vaste terugkerende activiteiten op een dag en vaste rituelen maken het een kind gemakkelijker om te wennen. Zij weten dan wat hen te wachten staat.
- ✓ De gastouder aandacht besteedt aan het contact van het gastkind met andere huisgenoten en dit contact bevordert. Een kind kan zich veilig voelen in aanwezigheid van andere kinderen. Zo'n "groepsgevoel" vormt eveneens een veilige basis voor het kind om te spelen, te ontmoeten en zich te ontwikkelen.

3.2. Het bevorderen van de persoonlijke competenties

Ieder kind ontwikkelt zich op eigen wijze, in eigen tempo. Voor de persoonlijke ontwikkeling heeft elk kind behoefte aan uitdaging. Om hierop goed te kunnen inspringen, is de gastouder op de hoogte van de ontwikkelingsfasen van een kind, heeft zij oog voor de persoonlijke ontwikkeling van het kind en begeleidt en stimuleert zij het kind hierin. Concreet moet het aanbod bestaan uit ruimte voor vrij spel en bewegen in een uitnodigende omgeving met een kind-volgende rol voor de gastouder. Het aanbod van activiteiten stimuleert én begeleidt de kinderen bij het opzoeken van hun grenzen. Een kind moet dan ook de gelegenheid hebben zijn omgeving nader te onderzoeken. Naarmate het kind ouder wordt, wordt deze omgeving steeds verder uitgebreid. Speel- en spelmaterialen zijn in alle ontwikkelingsstadia belangrijke middelen om grip te krijgen op de omgeving. Door herhaling, uitbreiding en variatie in spelactiviteiten leert en ontdekt een kind hoe om te gaan met de wereld om hem heen. Kinderen die voldoende kunnen spelen en bewegen, ontwikkelen een brede basis aan motorische vaardigheden, die belangrijk is voor een gezonde ontwikkeling.

Als belangrijke ontwikkelingsgebieden worden onderscheiden:

- ✓ *Lichamelijke/motorische ontwikkeling*
- ✓ *Verstandelijke ontwikkeling*
- ✓ *Emotionele ontwikkeling*
- ✓ *Ontwikkeling van sociale vaardigheden*

Lichamelijke/motorische ontwikkeling

Allereerst is voor een gezonde groei een goede verzorging vereist. De aard van de verzorging hangt samen met de leeftijd van het kind. Een baby vraagt meer verzorging dan een schoolgaand kind. In alle gevallen is het zaak, dat verzorging met liefde en vol aandacht gebeurt. Tot de lichamelijke ontwikkeling behoren de ontwikkeling van de zintuigen (ruiken, voelen, proeven, zien en horen) en de ontwikkeling van de fijne en grove motoriek. De gastouder kan dit stimuleren door bijvoorbeeld het kind diverse materialen te laten voelen, hard, zacht, hout, rubber, plastic, badstof. Via gebruik van de zintuigen leert het kind zijn omgeving te ontdekken en relaties te leggen. De gastouder biedt het kind voldoende gelegenheid en ruimte, zowel binnen als buiten, om te bewegen en de wereld te ontdekken. Ter stimulering biedt zij spel materiaal, dat aansluit bij de mogelijkheden en belangstelling van een kind. Daarnaast heeft zij een actieve rol door het kind bepaalde handelingen voor te doen, en het te helpen bij het verkennen van zijn eigen grenzen. Kinderen hebben behoefte aan een zekere bewegingsvrijheid, zowel binnen- als buitenshuis. Indien er een buitenruimte aanwezig is, wordt deze het best ingedeeld op basis van de ontwikkelingsbehoeften van de kinderen, bijv. een zandbak voor de kleintjes, een klimrek en loopruimte voor wat oudere kinderen.

Verstandelijke ontwikkeling

Aan de verstandelijke ontwikkeling van het kind besteedt de gastouder op allerlei manieren actief aandacht.

- ✓ Door vragen van het kind te beantwoorden, zoals:
Waarom heeft de giraf zo'n lange nek? Waar ligt Amerika?
- ✓ Door uitleg te geven aan bepaalde ervaringen van het kind.
Er vliegt een lieveheersbeestje op de arm van het kind; de gastouder benoemt dit en vertelt erover
- ✓ Door materiaal aan te bieden, dat bijdraagt aan inzicht en begrip.
Een vormenkubus leert het kind vormen te onderscheiden via het voelen, kijken en het gericht in de kubus stoppen; bouwmaterialen bevorderen het inzicht in ruimtelijke verhoudingen
- ✓ Door met het kind plaatjes te bekijken, die benoemt worden; verhaaltjes en versjes voor te lezen; (samen) liedjes te zingen en veel met en tegen het kind te praten wordt de taalontwikkeling bevorderd.
Reageren op de geluidjes van een baby stimuleren hem deze geluidjes te blijven herhalen.

Emotionele ontwikkeling

Basaal in de benadering van kinderen is open te staan voor hun gevoelens en ze te laten voelen, dat je hen vertrouwt en in hen gelooft. Zo leren ze zelfvertrouwen te ontwikkelen. Openstaan voor hun gevoelens betekent, dat je alle gevoelens van het kind respecteert en het kind de gelegenheid biedt deze gevoelens te uiten. Als een kind pijn heeft, huilt, angstig of boos is, is het belangrijk dat een gastouder goed naar het kind luistert, het kind de boosheid of pijn laat uiten en vervolgens probeert op rustige wijze er gezamenlijk een oplossing voor te vinden, als het kind dat wil.

Door te luisteren naar het kind, laat je het kind voelen, dat het gehoord wordt en serieus wordt genomen.

Uitgangspunten hierbij zijn, dat wat het kind over de wereld te vertellen heeft, even belangrijk is als wat jij zelf te vertellen hebt en dat jij evenveel van kinderen kunt leren als zij van jou.

Samen lachen, grapjes maken, plezier hebben, troosten, emoties als angst, woede, drift en huilen serieus nemen en proberen in goede banen te leiden, zijn voorbeelden van een aanpak, die kan leiden tot een veerkrachtige en zelfverzekerde persoonlijkheid. Kinderen leren in de "echte" wereld om te gaan met emoties, maar spelenderwijs eveneens.

Fantasiespel en creatieve activiteiten zijn hiertoe uitstekend geschikt: spelen met materialen als zand, klei, water en verf evenals het meedoen aan of nabootsen van de "grote mensenwereld" als ook het zich uiten via dans, muziek of toneelstukje.

De gastouder stimuleert het kind hierin met als doel, dat het kind zich in een ander kan verplaatsen, goed kan communiceren, kan samenwerken, anderen helpt, conflicten leert oplossen en sociale verantwoordelijkheid kan nemen. De interactie met leeftijdgenoten, het deel uitmaken van een groep en het deelnemen aan groepsprocessen biedt kinderen een leeromgeving voor het opdoen van sociale vaardigheden.

De gastouder stimuleert het kind om samen te spelen, samen activiteiten te ondernemen, leert het kind te delen met een ander. Zij creëert voor het kind situaties en biedt activiteiten aan, waardoor het kind deze vaardigheden kan oefenen. Hierbij kan zij sturend en ondersteunend optreden en duidelijke regels stellen. Dit alles op een manier, dat aansluit bij de leeftijd van het kind.

De hierboven onderscheiden ontwikkelingsgebieden kunnen niet los worden gezien van elkaar. Meestal komen meerdere aspecten van de ontwikkeling tegelijkertijd aan bod in de omgang met en stimulering van een kind.

3.3. Het bevorderen van de sociale competentie

De gastouder stimuleert het kind hierin met als doel, dat het kind zich in een ander kan verplaatsen, goed kan communiceren, kan samenwerken, anderen helpt, conflicten leert oplossen en sociale verantwoordelijkheid kan nemen. De interactie met leeftijdgenoten, het deel uitmaken van een groep en het deelnemen aan groepsprocessen biedt kinderen een leeromgeving voor het opdoen van sociale vaardigheden. De gastouder stimuleert het kind om samen te spelen, samen activiteiten te ondernemen, leert het kind te delen met een ander. Zij creëert voor het kind situaties en biedt activiteiten aan, waardoor het kind deze vaardigheden kan oefenen. Hierbij kan zij sturend en ondersteunend optreden en duidelijke regels stellen. Dit alles op een manier, dat aansluit bij de leeftijd van het kind. Zie ook 3.2. Het bevorderen van de persoonlijke competenties, *Emotionele ontwikkeling pagina 6*.

3.4. Socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaardbare normen en waarden

Ieder mens kent zijn eigen normen en waarden. In het gastgezin komen gastkinderen in aanraking met andere waarden dan thuis, ook al wordt bij de koppeling rekening gehouden met een zo groot mogelijke afstemming op elkaar. Iedere opvoeder handelt vanuit een eigen waardenpatroon en normenbesef. Accentverschillen mogen er zijn. Zo krijgen kinderen de gelegenheid om te leren omgaan met normen en waarden in de samenleving, die anders zijn dan in het eigen gezin. Beleefdheid, solidariteit, eerlijkheid, respect voor andere mensen, voor dieren en voor de natuur, hulpvaardigheid, omgangsvormen als niet door elkaar praten of op je beurt wachten, verdraagzaamheid, respect voor andermans mening, je aan gemaakte afspraken houden, respect voor andere culturen zijn voorbeelden van dergelijke normen en waarden.

Een gastouder levert tijdens de opvang van kinderen een bijdrage aan de overdracht hiervan. Door te kijken naar voorbeeldgedrag van anderen, uitleg en instructie leren kinderen hoe mensen met elkaar omgaan. Het is daarom van belang dat gastouders dit goed – consistent en afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de kinderen – begeleiden. Dat kinderen weten en voelen dat zij fouten mogen maken en (samen) op zoek gaan naar oplossingen. Hierdoor leren ze om zelf verantwoordelijkheid te nemen en dit vergroot hun (zelf)vertrouwen en (zelf)respect, de medemens en hun omgeving. Op deze manier krijgen de kinderen de kans om zich de algemeen geldende normen en waarden voor de Nederlandse maatschappij eigen te maken.

Basaal hiervoor is een vertrouwde relatie tussen gastouder en kind. Wanneer een kind zich veilig voelt, is de basis aanwezig voor een gezonde morele ontwikkeling.

Als opvoeder kan de gastouder de volgende middelen toepassen:

- ✓ Duidelijke regels stellen, bijv. aan tafel blijven zitten totdat iedereen klaar is met eten
- ✓ Uitleggen van de regels
- ✓ Regels consequent toepassen
- ✓ Zelf het goede voorbeeld geven
- ✓ Begrip tonen en overleggen
- ✓ Belonen van goed gedrag. Prijzen, complimentjes geven, een knuffel, een aai over de bol of een schouderklopje versterken het positieve gedrag en het zelfvertrouwen van een kind.
- ✓ Ongewenst gedrag corrigeren: kinderen jonger dan twee jaar kun je wel al regels leren, maar zij zijn te jong om deze regels zonder hulp van de ouders toe te passen.

Deze kinderen zijn gemakkelijk af te leiden, terwijl je duidelijk aangeeft dat iets niet mag. Vertel er altijd bij, waarom niet en wat wél mag.

De gastouder stelt op een sensitieve manier grenzen. Hierdoor hebben kinderen overzicht en leren ze zich goed aan de afspraken houden. Er worden voldoende grenzen respectvol en tijdig gesteld door de gastouder, waardoor kinderen niet het idee krijgen dat zij telkens over grenzen heen gaan en het risico ontstaat om in een negatieve spiraal van corrigeren te belanden.

Gast- en vraagouders worden geadviseerd regelmatig met elkaar te overleggen over de regels die het gastkind moet leren hanteren, en de wijze waarop dit wordt gestimuleerd en gecorrigeerd.

Hoofdstuk 4

Het monitoren van de ontwikkeling van de gastkinderen

Gastouders nemen naast ouders en verzorgers een deel van de opvoeding van kinderen over. De gastouders maken het kind en belangrijke ontwikkelmomenten van dichtbij mee. Door een kind goed te observeren zullen zij ook signaleren of een kind zich anders ontwikkelt dan andere kinderen en krijgt de gastouder een beeld van het gedrag en het ontwikkelingsniveau van het kind.

Hiervoor is een overzicht samengesteld van de gemiddelde ontwikkeling van een kind, als extra handvat. Zie ook Bijlagen; Pagina 14.

Het is van belang dat gastouders signalen verder onderzoeken, waardoor mogelijke problemen vroegtijdig worden onderkend en er actie kan worden ondernomen. Hierdoor kan aan het kind zo snel mogelijk passende begeleiding geboden worden. Daarbij is het belangrijk dat de gastouder hierover regelmatig spreekt met de vraagouder. In goed overleg met elkaar kan een manier van aanpak worden bepaald, die zowel thuis als in het gastgezin wordt gehanteerd.

Eens per jaar vindt er een evaluatiegesprek tussen gast-, vraagouder en bemiddelingsmedewerker plaats. Tijdens dit gesprek wordt er besproken hoe de opvang verloopt en hoe het gesteld is met het welbevinden en ontwikkeling van het kind. De gastouders worden ondersteund door de bemiddelingsmedewerker, zij schakelt waar nodig de zorgcoach in. De zorgcoach kan eventueel samen met de gast- en vraagouders een plan van aanpak opstellen.

Hoofdstuk 5 De relatie tussen de gast- en vraagouders

Het GOB selecteert voor een bemiddelingsvraag een gastouder, van wie persoonlijkheid, levensinstelling en pedagogische opvattingen zo veel mogelijk overeenstemmen met die van de vraagouder. Vraagouder en gastgezin gaan een nauw samenwerkingsverband aan met elkaar, zodra zij gekoppeld zijn. Wederzijds respect vormt hiervan de basis. Vanuit het standpunt van de gastouder betekent dit, dat zij respect dient te hebben voor elk kind en zijn thuissituatie. Deze respectvolle houding impliceert o.a. dat zij de keuze van de ouders voor de opvangsituatie accepteert als ook dat zij de waarden en normen, die in de thuissituatie gelden respecteert. Eventuele discrepanties van waarden- en normensystemen dienen in een open sfeer besproken te worden. Evenzo geldt voor de vraagouder, dat deze een respectvolle houding aanneemt ten aanzien van het gezinsmilieu van de gastouder met de bijbehorende opvoedingsstijl en leefgewoonten. Uitsluitend op die basis kan een vertrouwensrelatie tussen vraag- en gastouder groeien.

Basisvoorwaarde voor een goedlopende koppeling is, dat beiden open overleg kunnen voeren met elkaar over de verzorging en de aanpak van betreffende kinderen. Vraag- en gastouder hebben namelijk een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid, dat wil zeggen dat zij als gelijkwaardige partners instaan voor het welzijn en de ontwikkeling van het kind.

Dit samen opvoeden vraagt een open manier van communiceren. Hiertoe zijn diverse momenten aangewezen:

- ✓ Voordat de opvang van start gaat, wordt overeenstemming bereikt over te hanteren waarden en normen. Afspraken over zowel pedagogische als praktische aangelegenheden worden door de bemiddelingsmedewerker van het GOB vastgelegd in een overeenkomst.
- ✓ Als middel om elkaar wederzijdse steun en controle te bieden, kunnen er gesprekken plaatsvinden op de momenten, waarop de kinderen gebracht en/of gehaald worden. Hiervoor dient rustig de tijd te worden genomen. Wanneer het zaken betreft, die beter niet in het bijzijn van het kind besproken kunnen worden, is het raadzaam dat vraag en gastouder een nadere afspraak met elkaar maken voor een vervolgesprek.
- ✓ Het GOB plant evaluatiegesprekken, die plaatsvinden volgens een gepland tijdrooster. Hierbij zijn vraagouder, gastouder en de bemiddelingsmedewerker van het GOB aanwezig.
- ✓ Vraag- en gastouder kunnen ervoor kiezen een communicatieschrift te gebruiken, waarin beiden belangrijke ervaringen en voor de kinderen ingrijpende gebeurtenissen noteren. Dit schrift wordt op de opvangdagen door de vraagouder meegenomen naar het gastgezin; wanneer het kind opgehaald wordt, geeft de gastouder het weer mee terug.

Bijlagen

Bijlage 1

Criteria voor het selecteren van gastouders

Algemeen

- Beschikken over lichamelijke gezondheid en geestelijke evenwichtigheid
- In bezit van verklaring omtrent gedrag en kan worden gekoppeld in het Personen Register
- Beschikken over WA-verzekering
- Indien in bezit van auto, beschikken over mede-inzittendenverzekering
- Voldoende mobiel zijn
- Gezinsleden staan positief t.a.v. de opvang van gastkind(eren).
- Gezinsleden boven de 18 jaar zijn in bezit van een verklaring omtrent gedrag en kunnen worden gekoppeld in het Personen Register

Opleiding (cursus)

- Beschikken over een diploma Helpende Zorg & Welzijn (niveau 2) of vergelijkbaar
- Beschikken over een Kinder-EHBO diploma volgens de termen van het Oranje Kruis

Persoonlijke kenmerken / vaardigheden

- Leeftijd van minimaal 18 jaar
- Flexibel zijn
- Een sociale instelling hebben
- Beschikken over communicatieve vaardigheden
- In staat zijn tot het onderhouden van contact met anderen
- Leerbaar zijn en openstaan voor informatie c.q. nieuwe zienswijzen
- Tolerant t.a.v. andermans levensovertuiging, cultuur
- Handelingsbekwaam zijn, zeker in onverwachte situaties
- Beschikken over verantwoordelijkheidsgevoel
- In staat zijn tot het bieden van continuïteit en stabiliteit
- Respecteren van privé-gegevens van anderen
- Beheersing van de Nederlandse taal.

Competenties

- Het bieden van emotionele veiligheid
- Het bevorderen van de persoonlijke competentie
- Het bevorderen van de sociale competentie
- Socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaardbare normen en waarden

Pedagogische kwaliteiten

- In staat tot het bieden van een veilige, warme, huiselijke sfeer
- Op de hoogte zijn van de ontwikkeling van kinderen
- Ervaring hebben met het omgaan met kinderen
- In staat zijn tot het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen
- Duidelijke ideeën over opvoeding hebben
- Zich kunnen vinden in het pedagogisch beleidsplan van het gastouderbureau

Motivatie

- Graag met kinderen omgaan
- Positief staan t.o.v. het feit dat kinderen worden opgevangen door een ander dan de ouder

Woonomgeving

- In en om het huis veilig en hygiënisch
- In en buiten het huis voldoende speelruimte
- Zorg dragen voor passend spelmateriaal
- Elk kind een eigen kamer, met voldoende ruimte, om te slapen
- In de kamer ruimte voor een box
- Brandbeveiliging aanwezig
- Rookvrije opvangomgeving
- Telefonische bereikbaarheid.

Houding gastouder t.o.v. vraagouder

- Openheid
- Inlevingsvermogen in de situatie van de vraagouder
- Respect voor de ideeën en levenswijze van de vraagouder
- Bereidheid tot samenwerking
- In staat tot het maken en naleven van duidelijke afspraken
- Open staan voor de wensen van de vraagouder
- In staat tot het aangeven van eigen grenzen

Houding gastouder t.o.v. gastouderbureau

- Bereidheid tot samenwerking met het gastouderbureau
- Bereidheid tot het accepteren van begeleiding door het gastouderbureau
- Bereidheid cursussen te volgen via het gastouderbureau

Bijlage 2

Overzicht van de gemiddelde ontwikkeling van het kind (0-15 jaar)

Levens- Maande n	Lichamelijke groei en ontwikkeling	Functionele ontwikkeling	Spraak- ontwikkeling	Verstandelijke ontwikkeling	Sociale ontwikkeling
1 ^e maand (pas- geborene)	Gemiddeld geboortegewicht 7 pond (jongens gem. 4 ons zwaarder, meisjes gem. 4 ons lichter) gemiddelde lengte: 50 cm	Slaapt nog meer dan 80% van de dag. Het hoofdje ligt opzij bij op de rug liggen	Het huilen is een "levensteken", maar schijnt ook al iets uit te drukken ("driftig" huilen bij honger bijvoorbeeld)	Voor zover na te gaan functioneert de pasgeborene nog voornamelijk reflexmatig: grijp-, borst-, zoek- en zuigreflex.	
2 ^e maand	In verhouding groot hoofd: ¼ van de lichaamslengte	Kan hoofdje even optillen in buikligging. Oog-knip-reactie op klap in de handen.	Huilt nog vrij veel, en op verschillende manieren (van pijn, honger, etc). Begint de stem van de moeder te onderscheiden.	Is meer opmerkzaam op een menselijk gezicht dan op iets anders.	Halverwege de 2 ^e maand "het eerste lachje" als reactie op een bewegend gezicht.
3 ^e maand		Kan in zithouding gehouden hoofdje halve minuut in balans houden. Volgt een voorwerp met de ogen.	Wendt hoofd in de richting van een menselijke stem. Begint te teuten ("tata-en"). Plezier in geluidjes.	Raakt "uitgekeken" op bepaalde prikkels, wat wijst op het bestaan van innerlijke voorstellingen	Reageert met glimlachen als iemand binnen het gezichtsveld verschijnt.
4 ^e maand	Gemiddelde groei in het eerste levensjaar: ± 150 gram per week	Kan hoofd én borst opheffen in buikligging. Begint te grijpen. Kijkt naar handjes en speelt ermee.	Reageert op menselijke stem, soms met (kraai)geluidjes.	Begint bepaalde bewegingen (bijvoorbeeld vasthouden van rammelaar) te herhalen.	Heeft plezier in spelletjes bij de wieg (en toont onlust bij het ophouden hiermee). Kan hardop lachen.
5 ^e maand		Zit op schoot (of: met steun). Kan naar zwaaiend voorwerp grijpen. Begint rammelaar heen en weer te bewegen.	Maakt klinkerachtige geluidjes, met een begin van een soort medeklinkers.	Steekt alles "onderzoekend" in de mond. Maakt zuigbeweging bij alleen al het zien van de fles.	Probeert met geluidjes vertrekken vast te houden en naar zich toe te lokken. Eerste onderscheid tussen "eigen" en "vreemd".
6 ^e maand	Het geboortegewicht zal nu zo ongeveer verdubbeld zijn.	Zit in kinderstoel en kan zwaaiend voorwerp grijpen. Kan iets grijpen met de hele handpalm (wijd) open.	Begint te "brabbelen", eerst nog dezelfde klanken aan elkaar: "da-da-da" (enzovoort).	Verzet zich tegen het afpakken van de rammelaar.	Maakt onderscheid tussen vriendelijke en boze gezichten. Steekt handje uit bij opgetild (willen) worden.

Bijlage 2

Overzicht van de gemiddelde ontwikkeling van het kind (0-15 jaar)

Levens- Maande n	Lichamelijke groei en ontwikkeling	Functionele ontwikkeling	Spraak- ontwikkeling	Verstandelijke ontwikkeling	Sociale ontwikkeling
7 ^e maand	Dóórkomen van het eerste tandje. Slaapt 's nachts door.	Het brabbelen begint te klinken als één-lettergrepige woordjes: "mo-di"		Eerste "probleem-oplossing": kan speelgoed onder kussen zogenaamd zelf "vinden". Zoekt naar een gevallen voorwerp.	Zoekt zelf actief contact als iemand achteloos bij de wieg staat. Geniet van kiekeboespielen.
8 ^e maand		Kan enkele tellen los zitten met redelijk rechte rug. Trekt zichzelf tot zitten omhoog.	Gaat klanken imiteren. Een zekere intonatie wordt hoorbaar.	Toenemende belangstelling voor omgeving. Interesse voor eigen spiegelbeeld. Reageert op eigen naam.	Is duidelijk één-kennig, laat zich niet meer door iedereen aanhalen (zgn. "8-maandsangst"). Ook verschil tussen ouders. Herkent de moeder.
9 ^e maand	Gemiddelde groei in het tweede levens-haljaar: ± 80 gram per week.	Kan zichzelf schuivend voortbewegen in buikligging ("robben" of "crawlen"). Kan staan als hij aan twee handen wordt vastgehouden.	Krijgt plezier in geluidspelletjes. Krijgt belangstelling voor zachtere geluidjes.	Kan imiterend met bijv. trommelstok op trommel slaan. Zoekt bekende dingen. Reageert op "nee".	Plezier in echt verstoppertje spelen. Het eerste hechtingsgedrag ontwikkelt zich tussen de 5 ^e en 15 ^e maand.
10 ^e maand	Slaapbehoefte in eerste levensjaar : 16-18 uur.	Kan zonder hulp gaan zitten. Trekt zich aan meubels omhoog. Begin van duimvinger greep.	Brabbelen met medeklinkers ("pa-pa-pa"). Taalbegrip: zoekt "desgevraagd" bekend patroon of voorwerp.	Doet gebaren na (bijvoorbeeld "dag"-wuiven) Schudt "nee".	Lijkt blij met blijk van waardering. Reageert op eenvoudige gebaren (als hand toesteken), maar alleen van vertrouwde personen
11 ^e maand		Kruipt op handen en voeten. Loopt met steun aan twee handen (of langs meubels).	Het eerste "zinvolle" gebruik van lettergrepen. Begrijpt kennelijk een verbod.	Vindt een verstopt speeltje. Trekt speelgoed aan touw naar zich toe.	Vrees voor vreemden (zie 8 ^e maand) is weer afgenomen (allemansvriendje). Eet zelfstandig uit eigen hand en kan ook zelf uit beker drinken.
12 ^e maand	Het geboortegewicht zal nu zo ongeveer verdrievoudigd zijn. Lichaamslengte: 73-80 cm. Er zijn 6-8 tandjes doorgekomen.	Loopt aan één hand. Kan iets grijpen zonder veel overtollige grijpbewegingen.	Kan woordjes "mama" en "dada" zeggen, zij het niet altijd "terecht". Begrijpt eenvoudige vermaning.	Kan voorwerp terugvinden als hij ziet waar het is neergelegd.	Zoekt in gevaar een veilig heenkomen bij de moeder. Bang om van de moeder gescheiden te worden ("scheidingsangst")

Bijlage 2
Overzicht van de gemiddelde ontwikkeling van het kind (0-15 jaar)

Levens- Maande n	Lichamelijke groei en ontwikkeling	Functionele ontwikkeling	Spraak- ontwikkeling	Verstandelijke ontwikkeling	Sociale ontwikkeling
1-jarige	Minder snelle groei: ± 10 cm per jaar. (zwaartepunt komt te liggen op de ontwikkeling en beheersing van de lichaamsfuncties)	Staat los (14 mnd.) Loopt los (15 mnd.) Loopt trap op. Kan op stoel klauteren.	Begrijpt woorden als "dag papa". Woordenschat tussen de 3 en 50 woorden.	Begint te ontdekken dat voorwerpen verplaatst kunnen worden. Eerste besef ontstaat dat iets niet zomaar weg kan wezen.	Aandacht voor anderen neemt toe, de eenkennigheid neemt weer af. De wereldverkenning (grotere actieradius) lokt verboden uit, verwekt spanning.
2 jaar Peuter	Slaapbehoefte: 14-16 uur. Gemiddelde groei vanaf nu tot aan de groei-spurt: ± 5 cm per jaar. Melkgebit vrijwel volledig.	Kan hardlopen, maar valt nog bij plotseling omkeren. Loopt trap op én af. Kan met lepel eten en handenwassen.	Snelle groei van het vocabulary (meer dan 100 woorden). Gebruik van 2- woordzinnen.	Kan eenvoudige voorwerpen be- noemen, aanwijzen of gebruiken. Noemt eigen naam op de vraag: hoe heet je?	Doet vaak tegenstelde van wat gevraagd wordt. Groeiend zelf- bewustzijn: gaat "ik" zeggen. Is gauw gekrenkt.
3 jaar Peuter	Lichaamslengte ongeveer 80 + 5 x het aantal jaren in centimeters (dit blijft gelden tot de puberteit).	Kan helpen bij aankleden. Kan op tenen lopen, hinken en klimmen. Kan bladzijde omslaan.	Woordenschat meestal meer dan 1000 woorden. Benooemt de dingen, is verstaanbaar voor vreemden.	Kan 2 cijfers herhalen en 6 letter-grepen nazeggen. Weet eigen leeftijd te noemen.	Leert "wij" zeggen. Maakt gauw nieuwe vrienden. De wedijver begint. Leert directe lust- bevrediging uitstellen
4 jaar Kleuter	Is veelal 's nachts al droog. Lichaamsgewicht ongeveer 8 + 2 x het aantal jaren in kilogrammen (dit blijft gelden tot de puberteit).	Kan zichzelf aankleden. Kan bal in armen opvangen. Goed evenwichts- gevoel (kan 10 sec. met ogen dicht op tenen staan).	Spraak en taal (ook grammaticaal) in principe volledig ontwikkeld.	Kan 3 cijfers na- zeggen. Kan vierkant tekenen. Kent eigen sekse: "Ben jij een meisje?" "Nee, jongetje".	Leeft in fantasie- wereld (sprookjes). Onafhankelijkheids- streven: koppig, bazig, opschepperig.
5 jaar Kleuter	Slaapbehoefte: 12-14 uur. 5-7 jaar: verandering van kleuterpostuur in schoolkind-gestalte ("eerste strekking")	Kan knopen dicht- doen en (soms) veters strikken. Kan op de juiste manier een hand geven.	Kan driehoek natekenen. In deze periode neemt het "hardop denken" af en het "innerlijk taalgebruik" neemt toe. Iets wat zeer wezenlijk is voor het denken.		Behoeft vriendjes te imponeren (en broertjes en zusjes te plagen). Kan slecht tegen verlies.
6 jaar Schoolkind	Begin van tandenwisseling	Kan 2 meter hak- tegen-teen lopen zonder balanceren. Kan kleuren herkennen en benoemen		Kan tot 4 tellen. Weet verschil tussen middag en avond. Kan ruit natekenen	Tracht zich de gezinsnormen eigen te maken. Vindt spelregels erg belangrijk.

7 jaar Schoolkind		Weet verschil tussen links en rechts. Wordt wat voorzichtiger en bedachtzamer.		Kan definitie geven in de vorm van gebruiksaanwijzing. Kan mensfiguur tekenen met hoofd, lichaam en ledematen.	Heeft vriendjes buitenshuis. Maar is ook meer op de moeder gericht (vertelt haar alles).
8 jaar Schoolkind	8-10 jaar: periode van de tweede diktegroei.	Heeft bewegingen goed onder controle. Oog-hand-coördinatie is goed ontwikkeld.	Weet de datum en kan de maanden opsommen.	Kan samengestelde opdrachten uitvoeren. Kan in eenvoudige abstracte begrippen denken (b.v. verschil tussen dingen aangeven).	Kritisch én zelf-kritisch (twijfel aan kennis en autoriteit). Minachting voor andere sekse.
Levens-jaren	Lichamelijke groei en ontwikkeling	Functionele ontwikkeling	Spraak-ontwikkeling	Verstandelijke ontwikkeling	Sociale ontwikkeling
9 jaar Schoolkind		Kan gesprekje voeren zonder de bezigheden te onderbreken.	Lezen is bij velen in trek.	Kan definitie geven in de vorm van hoger begrip.	Compromis tussen expansiedrift en impulsbeheersing. Hechte vriendschappen. Beschermend t.o.v. jongste broertjes of zusjes.
10 jaar Schoolkind	Slaapbehoefte: 10-12 uur				De vermaarde "vlegeljaren" breken aan. Eerste tekenen van belangstelling voor andere sekse.
11 jaar Pre-puberteit	Slaapbehoefte: 8-10 uur			Kan problemen omvormen tot "denkproblemen" (en deze op papier oplossen). Kan definitie geven van abstracte begrippen.	Sterk gericht op leeftijdgenoten van de eigen sekse (begin van rebellie). Zekere zelfkennis: "sociaal-voelend".
12 jaar Pre-puberteit	11 tot 15 jaar: Periode van 2 ^e strekking. Groeispurt bij meisjes iets eerder inzettend dan bij jongens.				Weer wat meer naar binnen gericht, met alle onzekerheden van dien (dwaas, lusteloos).

